

Zpráva o stavu romské menšiny v kraji za rok 2011

Kraj:	Královéhradecký
Sídlo:	Pivovarské náměstí 1245, Hradec Králové 500 02
Podpis statutárního orgánu:	

Základní informace k vypracování dokumentu

Tato příloha obsahuje závaznou osnovu pro vypracování *Zprávy o stavu romské menšiny v kraji za rok 2011*.

Zpráva bude podkladem pro přípravu *Zprávy o stavu romské menšiny v České republice za rok 2011* (dále jen Zpráva 2011), která by měla být v souladu s usnesením vlády ze dne 12. října 2011 č. 720 předložena vládě k projednání do 31. července 2012.

Součástí vládního materiálu je každoročně příloha s názvem *Zpráva o situaci romské menšiny v krajích za rok 2011*, která bude souhrnem všech krajských zpráv. Po projednání materiálu vládou bude příloha zveřejněna na webových stránkách Úřadu vlády ČR www.vlada.cz.

Zpráva o stavu romské menšiny v kraji za rok 2011 by měla vycházet z výsledků výzkumných studií provedených ve sledovaném období na území kraje a z dalších dat získaných od jiných odborů krajského úřadu, obecních úřadů a dalších institucí spolupracujících při řešení romských záležitostí. Velmi důležité je vždy uvádět zdroje informací.

Cennými jsou pro zpracovatele Zprávy 2011 údaje krajských koordinátorů pro romské záležitosti, které vycházejí z jejich dobré znalosti terénu a z praktických zkušeností. Součástí dokumentu by měly být také příklady dobré a špatné praxe v oblasti romské integrace na území kraje a návrhy krajských koordinátorů na koncepční řešení situace Romů v ČR v krátkodobém, střednědobém a dlouhodobém časovém horizontu.

Zprávu o stavu romské menšiny v kraji za rok 2011 odešlou kraje **nejpozději do 6. dubna 2012** na poštovní adresu: Úřad vlády ČR, odd. kanceláře Rady vlády ČR pro záležitosti romské menšiny a sekret. Rady vlády pro národnostní menšiny, náměstí Edvarda Beneše 4, Praha 1, 118 01, v elektronické podobě zároveň na emailovou adresu kosatkova.eva@vlada.cz (tel: 224 002 074) a to ve formátu MS-Word (nikoli ve formátu PDF).

1. ZÁKLADNÍ ÚDAJE O SITUACI ROMSKÉ MENŠINY V KRAJI

Zdroj: ČSÚ, informace z obcí

- Počet příslušníků romské menšiny dle výsledků sčítání lidu, domů a bytů 2011**

<i>ČR, kraje</i>	<i>Obyvatelstvo celkem</i>	<i>Romská národnost</i>
ČR celkem k 26.3.2011 [1]	10 562 214	5 199
v tom:		
Hlavní město Praha	1 272 690	349
Středočeský kraj	1 274 633	385
Jihočeský kraj	637 460	274
Plzeňský kraj	574 694	212
Karlovarský kraj	310 245	225
Ústecký kraj	830 371	1 260
Liberecký kraj	439 262	326
Královéhradecký kraj	555 683	328
Pardubický kraj	518 228	179
Kraj Vysočina	512 727	129
Jihomoravský kraj	1 169 788	305
Olomoucký kraj	639 946	373
Zlínský kraj	590 459	143
Moravskoslezský kraj	1 236 028	711

- Kvalifikovaný odhad počtu příslušníků romské menšiny v kraji.**
- Prostorové rozmístění romské menšiny v kraji (města a obce s vyšší koncentrací Romů).**

<i>Město ORP (tučně okresní město)</i>	<i>Počet Romů (informace z ORP)</i>	<i>Poznámka</i>	<i>Sociálně vyloučená lokalita</i>
Hradec Králové	2 500		HK - Městské a soukromé ubytovny, 2 lokality v rámci města – činžovní domy Smiřice, Holohlavy, Černilov, Ledce, Třebechovice p.O.
Nový Bydžov	353	5% obyvatel NB, 86 domácností	Nový Bydžov
Náchod	2 000	500 v SVL, 500 okolní obce	Náchod, 3 lokality
Jaroměř	1000		Městská část Josefov, 3 lokality v Jaroměři
Broumov	700 – 750	Z toho 50 – 100 okolní obce	Broumov, Meziměstí
Nové Město n. Metují			ne
Rychnov n. Kněžnou	130	Slatina n.Z. 16 osob – v současné době	Rychnov n.K., Slatina n. Z.

		se stěhuje	
Dobruška	360 - 400	200 v okolních obcích	České Meziříčí, Olešnice, Králova Lhota, Přepychy
Kostelec n. Orlicí	500	230 v okolních obcích	Kostelec n.O., Borohrádek, Doudleby n. O., Čermná n. O.
Jičín		V Jičíně komunita není velká, ani problematická – počty nejsou sledovány, problematičtější jsou lokality v malých obcích na Jičínsku	Vysoké Veselí, Kopidlno, Libáň Únětice, Sobotka
Nová Paka		Komunita není velká, ani problematická – počty nejsou sledovány	
Hořice	250		
Trutnov	2000		Trutnov – 2 lokality v rámci města – HSM, Poříčí, Úpice
Vrchlabí	300 - 350		Ne
Dvůr Králové n. Labem	520	Z toho 140 okolní obce	Dvůr Králové n.L.

2. INSTITUCIONÁLNÍ ZABEZPEČENÍ A POLITIKA ROMSKÉ INTEGRACE NA ÚROVNI KRAJE A OBCÍ

Zdroj: informace z obcí

- **Zhodnocení působení kraje a obcí s rozšířenou působností ve vztahu k Romům v návaznosti na plnění úkolů vyplývajících pro ně z ustanovení odst. 7 a 8 §6 zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin¹.**

1) povědomí kraje a obcí o Koncepci romské integrace na období 2010 – 2013 (dále jen Koncepce) a zhodnocení míry naplňování doporučení, která pro ně vyplývají z Realizačního plánu Koncepce romské integrace na období 2010 – 2013, identifikace základních bariér, které jim v tom brání;

Obce vědí, že Koncepce existuje, požadavky koncepce jsou naplňovány dle aktuální potřeby. Sociální práci ve prospěch romské komunity vykonávají v rámci běžné sociální práce, v rámci OSPOD, plánování sociálních služeb, agendy sociálních kurátorů. Od roku 2012 některé obce (ve kterých byla zřízena tato funkce) ruší funkce romských poradců a budou tuto činnost vykonávat v rámci přenesené působnosti výkonu sociální práce na obcích.

¹ Závazek krajů a obcí zabývat se romskou integrací vyplývá ze č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, konkrétně z ustanovení § 6 odst. 7. a 8, kde je uvedeno:

7) *Krajský úřad řídí a koordinuje ve svém správním obvodu plnění úkolů na úseku státní politiky napomáhající integraci příslušníků romské komunity do společnosti.*

8) *Obecní úřad obce s rozšířenou působností ve svém správním obvodu plní úkoly napomáhající výkonu práv příslušníků romské komunity a integraci příslušníků romské komunity do společnosti.*

<i>Město ORP (tučně okresní město)</i>	<i>Pracovník zabývající se romskou komunitou</i>	<i>Výše úvazku</i>
Hradec Králové	Sociální kurátor	0,5
Nový Bydžov	2 terénní sociální pracovníci	2,0
Náchod	2 terénní sociální pracovníci	2,0
Jaroměř	3 terénní sociální pracovníci Pracovník pověřený metodickým vedením TSP, kumulace několika funkcí	3,0 0,2
Broumov	Koordinátorka inkluzivních nástrojů Romský poradce (vedoucí OSV)	1 (z prostředků IP do 5/2015) 5 – 10% úvazku
Nové Město n. Metují	není	0
Rychnov n. Kněžnou	Romská poradkyně, sociální pracovnice OSPOD	0,2
Dobruška	v roce 2011 romský poradce (Od roku 2012 v rámci výkonu přenesené působnosti sociální práce)	0,5
Kostelec n. Orlicí		0,2
Jičín	není	0
Nová Paka	není	0
Hořice	Není, práce ve prospěch romské komunity vykonávána v oblasti systému dávek hmotné nouze, institutu veřejné služby a v oblasti OSPOD	0
Trutnov	není, (od roku 2012 součástí zajištění sociální práce v rámci přenesené působnosti)	0
Vrchlabí	Sociální kurátor (Od roku 2012 v rámci výkonu přenesené působnosti sociální práce)	0,3
Dvůr Králové n. Labem	není	0

<i>Obec</i>	<i>Počet terénních pracovníků/úvazky celé</i>	<i>Realizátor TP</i>	<i>Zdroj financování</i>
Nový Bydžov	2	obec	Královéhradecký kraj (IP lokality)
Náchod	2	obec	Královéhradecký kraj (IP lokality)
Jaroměř	3	obec	Královéhradecký kraj (IP lokality)
Kosteletcko	2	Romodrom	Královéhradecký kraj (IP lokality)
Hradec Králové	1	obec	Rada vlády pro záležitosti romské menšiny
Broumov	2	Romodrom	Královéhradecký kraj (IP lokality)
Rychnovsko	2	Romodrom	Královéhradecký kraj (IP lokality)
Hradec Králové a okolí	5	Romodrom	Královéhradecký kraj (IP lokality)
Úpice	2	Romodrom	Královéhradecký kraj (IP lokality)
Vysoké Veselí, Údrnice	1	Romodrom	Královéhradecký kraj (IP lokality)

- 2) včlenění tématu romské integrace do strategických dokumentů kraje a obcí; existence specifických strategií romské integrace na úrovni kraje a obcí, zhodnocení míry jejich naplňování;

Strategie integrace sociálně vyloučených lokalit v **Královéhradeckém kraji** 2011 – 2016

- naplňována, viz příloha – vyhodnocení realizačního plánu

Strategický plán sociálního začleňování města **Broumova**

- vytvořen v roce 2010 ve spolupráci s Agenturou, aktualizace a vedení je v gesci koordinátora inkluzivních nástrojů

Plány sociálních služeb některých měst zohledňují problematiku sociálně vyloučených lokalit na svém území

- v rámci komunitního plánování je vytvořena pracovní skupina národnostní a etnické menšiny a osoby v obtížné životní situaci v **Hradci Králové**
- prioritou sociálních služeb v **Rychnově nad Kněžnou** je zajistit terénní práci ve vyloučených lokalitách se záměrem zapojení obyvatel lokalit do řešení jejich problémů
- cílová skupina komunitního plánu v **Kostelci nad Orlicí** – Romové s dětmi, menšiny a zájmové kluby;
priority: 1.1 zapojení osob ohrožených sociálním vyloučením do běžného života
2.2 zařazení aktivit romských dětí do programu pro veřejnost
- viz str. 17

- 3) základní rámec činností romských poradců; zhodnocení návaznosti jejich činnosti na činnost krajských koordinátorů pro romské záležitosti a kvality vzájemné spolupráce; identifikace základních překážek, které brání romským poradcům plnit kvalitně jejich poslání;

- výkon terénní sociální práce v sociálně vyloučených lokalitách, jejich monitoring
- v některých případech výkon metodického vedení terénního pracovníka
- spolupráce s místními neziskovými organizacemi s krajskou koordinátorkou a dalšími institucemi
- dává podněty a doporučení samosprávám
- účast v pracovních skupinách na lokální úrovni, na komunitním plánování
- zpracování zprávy o situaci romské menšiny v obci

• ***Působení Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách (dále jen Agentura) a zhodnocení jejího vlivu na situaci vyloučených Romů v kraji.***

Agentura pro sociální začleňování Úřadu vlády ČR v **Broumově** působila cca od května 2008 do poloviny roku 2011. Nadále může Broumov využívat externí spolupráce a předávání zkušeností a příkladů dobré praxe.

Jaké důležité cíle se podařilo splnit

Založením Lokálního partnerství Broumov se docílilo **vzájemné spolupráce města s dalšími orgány, organizacemi a institucemi** za účelem intenzivního a hlubšího řešení problematiky integrace obyvatel vyloučených romských lokalit v Broumově. Do této doby se daná problematika touto formou neřešila, a pokud

byla řešena, tak pouze v rámci daleko užšího týmu. Podařilo se **popsat vyloučené lokality s potřebami a počty** jejich obyvatel. Byl vytvořen a schválen **Strategický plán sociálního začleňování Města Broumova**. Byl předložen projekt, který financuje **nové sociální služby** zaměřené na integraci a pomoc obyvatelům vyloučených lokalit, a investiční projekt na úpravu a vybavení prostor a zázemí pro poskytování těchto služeb. Povedl se připravit a již realizovat **projekt Masarykovy ZŠ** v Broumově pod názvem Nové metody a formy výuky podporující rovný přístup ke vzdělání.

Přínos Lokálního partnerství za činnosti Agentury

Celkový **přínos je hodnocen pozitivně**. Povedlo se do řešení problematiky zainteresovat vedle samotného města i další subjekty či jedince. Kladně lze hodnotit koordinaci aktivit i odborné poradenství, na které město samo nemá vlastní kapacity. Je pozitivně vnímáno vedením i obyvateli města, že řešení problematiky vyloučených lokalit nezůstává pouze na bedrech města, které samo na něj nemá ani dostatek možností, zkušeností ani prostředků, a pomáhají s ním externí odborníci na danou problematiku. Jako přínos bylo možno hodnotit i **změnu politiky a postupů města v oblasti sociálního začleňování** ve městě díky soustavnému působení Agentury v uplynulém období.

Jaké cíle/očekávání se nepodařilo naplnit

Počátky působení Agentury v Broumově cca od května 2008 a krátce ještě v roce 2009 byly **více než rozpačité** – nebyla jasná pravidla a strategie působení, střídali se lokální konzultanti, což některé aktéry v rámci LP odradilo od další spolupráce a byl problém s dalším navázáním spolupráce. Teprve s příchodem Bc. Kratochvíla na pozici lokálního konzultanta (jako třetího v pořadí) se situace více ujasnila a spolupráce v rámci LP začala lépe rozvíjet (bohužel až více než po roce činnosti Agentury v Broumově, čímž se tříleté období působení zkrátilo na necelé dva roky (!), což není dostatečná doba na vytvoření a alespoň zahájení realizace integračních strategií. Strategický plán sociálního začleňování Města Broumova popisuje řadu dalších problémů a nedostatků, které je nutno řešit a dosud nebyla možnost ani šance je řešit, zejména v oblasti vzdělávání obyvatel romských lokalit (dětí i dospělých) a v oblasti jejich zaměstnávání. Rovněž nebyla dosud žádným způsobem řešena problematika sociálního bydlení.

Vzájemná spolupráce s lokálním konzultantem a romskou koordinátorkou byla na úrovni oboustranné výměny informací. Lze hodnotit přínosně a pozitivně.

• **Aktivity romské občanské společnosti v kraji**

- 1) romská občanská sdružení v kraji a zaměření jejich činnosti (např. kulturní aktivity, politická činnost, medializace, poskytování sociálních služeb, atd.);

Aktivní romská občanská sdružení	Působnost	Druh poskytované služby
Občanské sdružení Začít spolu	Broumov	Sociální služba – NZDM, iniciátor vzniku předškolní třídy pro děti ze sociokulturně znevýhodněného prostředí, romské tradice a jazyk
Džas Dureder Dživipnaha	Broumov	Celoroční pravidelná sportovní činnost mládeže a osob se zdravotním postižením – celorepublikový turnaj v malé kopané,
Občanské sdružení Soužití - Jaroměř	Jaroměř	Sociální služba - NZDM, SAS, organizace festivalu Romfest
Romské komunitní centrum	Náchod	Kulturní aktivity, Romské komunitní centrum, Odpolední aktivity pro děti, doučování,

		spolupráce s DDM, plánují tábor a víkendové akce, vedoucí centra je pedagogický asistent na ZŠ, sdružuje několik občanských sdružení – Džas Lače, Se všemi, a další, která samostatně nefungují
Sdružení Romů v Náchodě – soubor Čilágos	Náchod	V roce 2011 předkládali neúspěšně projekt na podporu zaměstnanosti v OPLZZ, kulturní aktivity
Se všemi	Náchod	Kulturní a sportovní aktivity
Džas lače dromeha	Náchod	Kulturní aktivity
Občanské sdružení Romodrom	Rychnov nad Kněžnou, Broumov, Hradec Králové, Kostelec nad Orlicí, Jičínsko	Terénní práce, 14 TP - sociální služba
Občanské sdružení ROS	Hořice	Organizace Festivalu romských souborů a skupin Bašaviben – pan Pavel Horváth
Výbor pro odškodnění romského holocaustu v České republice	Hořice	Není aktivní
ROMOS – romské občanské sdružení	Hořice	Není aktivní
Sdružení Přátel naší školy při ZŠ Opočenská	Dobruška	Aktivity podporující integraci žáků školy
O.s. Na podporu aktivit v Novém Bydžově – romská sekce	Nový Bydžov	Kulturní aktivity, organizace Romského dne, atd.
Otrajo	Nový Bydžov	k získání finančních prostředků pro udržení tradic pouze v jedné rodině Olašských Romů – zatím nebyli úspěšní
Gypsy Brazils	Hradec Králové	Sportovní aktivity - Malá kopaná
Zeigos	Úpice	Vznik v roce 2011 – cílová skupina děti a mládež – volnočasové aktivity – přípravné práce pro zahájení činnosti
ČHAVENGRE JILO (Dětské srdce)	Kostelec nad Orlicí	Vznik v roce 2011 – cílová skupina děti a mládež, volnočasové aktivity
Kali Ruža	Rychnov nad Kněžnou	Folklorní taneční soubor, vzniklo v roce 2011
Marijon	Týniště nad Orlicí	Vznik v roce 2011 – cílová skupina děti a mládež, volnočasové aktivity, do budoucna chce nabízet výkon veřejné služby

2) zapojení zástupců Romů do činnosti veřejné správy

- a) zhodnocení zaměstnanosti Romů ve veřejné správě;
- b) participace Romů ve výborech pro národnostní menšiny na úrovni kraje a obcí, zapojení zástupců romské občanské společnosti do jiných platforem zabývajících se romskými záležitostmi.

Královéhradecký kraj	<ul style="list-style-type: none"> • člen zastupitelstva a předseda výboru pro lidská práva a obecní zastupitel v Jaroměři
Broumov	<ul style="list-style-type: none"> • Členka komise SPOD, členové

	pracovních skupin v rámci komunitního plánování
Jaroměř	<ul style="list-style-type: none"> • Terénní pracovnice města • členka výboru pro bezpečnost a pořádek
Hradec Králové	<ul style="list-style-type: none"> • Terénní pracovnice města
Rychnov nad Kněžnou	Společná setkání – samospráva, policie, OSV, komunita
Kostelec nad Orlicí	Společná setkání – samospráva, policie, OSV, komunita
Úpice, Vysoké Veselí, Údrnice	Společná setkání – samospráva, policie, OSV, komunita

V ostatních ORP nejsou zapojeni Romové do veřejné správy, nebo o zapojení nemají zájem.

3. ZHODNOCENÍ SITUACE ROMŮ V OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ

Zdroj: odbor školství, Krajský úřad Královéhradecký kraj, doplněno o informace z obcí

Získávání empirických dat týkajících se příslušnosti dětí, žáků a studentů k romskému etniku v soustavě veřejného školství prostřednictvím statistických zjišťování by byla v rozporu s právním řádem České republiky. Pokud jde o obecněji pojatou kategorii dětí, žáků a studentů se sociálním znevýhodněním, konkrétní číselné údaje rovněž k dispozici nejsou (na rozdíl např. od počtů dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením) – evidence ve školních matrikách není realizována zejména z legislativních důvodů. Do jisté míry mohou být údaje orientační povahy založeny na dílčích indikátorech, např. počtech žádostí v dotačních programech či přípravných tříd základních škol.

V rámci tříletého individuálního národního projektu bylo v Královéhradeckém kraji zřízeno tzv. Centrum podpory inkluzivního vzdělávání (dále CPIV) se sídlem Wonkova 1142, 500 02 Hradec Králové. Realizace projektu probíhá s podílem Institutu pedagogicko-psychologického poradenství (IPPP) a cílem projektu je působit ve prospěch znevýhodněných romských dětí, žáků a studentů v kraji. Za tímto účelem navázalo CPIV spolupráci se základními školami z lokalit s vyšším počtem sociálně znevýhodněných žáků (zpravidla odpovídají tzv. vyloučeným lokalitám v kraji, tedy lokalitám s vyšším podílem sociálně znevýhodněných obyvatel).

Centrum podpory inkluzivního vzdělávání

<i>Spolupracující školy ve školním roce 2010/2011</i>
Základní škola, Dobruška, Pulická 378
Základní škola a Mateřská škola, Hradec Králové, Jiráskovo nám. 1166
Základní škola Na Habru Hořice
Církevní základní škola Borohrádek
<i>Spolupracující školy ve školním roce 2011/2012</i>
Základní a Mateřská škola, Hradec Králové - Malšova Lhota, Lhotecká 39
Základní škola Mozaika, o.p.s. Rychnov nad Kněžnou
Základní a Mateřská škola, Bílá Třemešná, okres Trutnov
Základní škola, Smiřice, okres Hradec Králové
CZECH SALES ACADEMY Hradec Králové - vyšší odborná škola a střední odborná škola s.r.o.
CZECH SALES ACADEMY Trutnov - střední odborná škola s.r.o.
Základní a mateřská škola Pohádka, Hradec Králové, Mandysova 1434

K překážkám zařazení sociálně znevýhodněných dětí do hlavního vzdělávacího proudu patří nedostatečné zvládnutí českého jazyka a vzájemné komunikace, nedostatečné sociální návyky, nízká úroveň znalostí a zkušeností potřebných pro školní výuku, příliš povolný postoj rodičů s malým důrazem na vzdělání, nevhodné sociální prostředí. V případě vzdělávacích institucí (škol, školských zařízení) narážejí projekty inkluzivního vzdělávání kromě výše zmíněných překážek rovněž na mínění rodičů sociálně neznevýhodněných dětí, kteří uplatňují odebrání svých dětí ze školy, do níž ve zvýšeném počtu docházejí děti se sociálním znevýhodněním. Tato skutečnost vzhledem povaze systému agregovaného normativního financování regionálního školství takovýto odliv dětí či žáků ohrožuje existenci dotčené školy.

Při krajském úřadě působila v roce 2010 pracovní skupina na téma vzdělávání, jež se podílela na přípravě podkladů pro tvorbu Strategie integrace obyvatel ve vyloučených lokalitách Královéhradeckého kraje. Členy této skupiny byly kromě zástupců krajského úřadu také pracovníci neziskových organizací působících v oblasti sociálního vyloučení a vedoucí pracovníci škol. Práce na tomto strategickém materiálu a navazujícím akčním plánu byly dokončeny. Strategie integrace sociálně vyloučených lokalit v Královéhradeckém kraji 2011 – 2016 byla v prosinci 2010 schválena Zastupitelstvem Královéhradeckého kraje. Jednou z prioritních oblastí pro naplňování vize strategie je oblast vzdělávání, jejichž hlavní cíl je zaměřen na zvyšování vzdělanosti obyvatel sociálně vyloučených lokalit.

Od roku 2009 je MŠMT vyhlašován rozvojový program „Na podporu škol, které realizují inkluzivní vzdělávání a vzdělávání dětí a žáků se sociokulturním znevýhodněním“, jehož finanční prostředky umožňují posílení motivačních složek platů a mezd pedagogických pracovníků přímo se podílejících na vzdělávání dětí a žáků se sociálním znevýhodněním. V roce 2011 byly krajskému úřadu předloženy celkem 4 žádosti, které byly postoupeny MŠMT, a na jejich základě byla žádajícím školám poskytnuta dotace v celkové výši 985 960 Kč.

Na podzim roku 2009 byl nově Zastupitelstvem Královéhradeckého kraje pro rok 2010 schválen dotační program SMR022010 Akce pro děti a mládež ve volném čase. Program je přednostně určen pro pořádání akcí v rámci zlepšování sociokulturních podmínek v místě působení žadatele a na akce celokrajského charakteru. Zaměření programu je sice širší, nicméně lze jej vztáhnout na sociálně znevýhodněné.

A. Oblast včasné péče a předškolní výchovy

Předškolní vzdělávání je na základě ustanovení školského zákona (§ 123 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb.) v posledním ročníku před zahájením povinné školní docházky bezplatné. Pro využívání možnosti předškolního vzdělávání v mateřských školách sociálně znevýhodněnými dětmi je přitom určující, že docházka do mateřské školy není povinná. Kromě toho v případě dětí se sociálním znevýhodněním existuje možnost snížení či úplného prominutí úplaty (§ 123 odst. 4 školského zákona a § 6 odst. 5 vyhlášky č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů).

Vzhledem k demografickému vývoji (roste počet dětí dostavujících se k zápisu do mateřských škol) a kapacitám mateřských škol, které tomuto trendu nedostačují, se komplikuje přístup dětí nejen ze sociálně znevýhodněného prostředí k předškolnímu vzdělávání. Je ovšem zapotřebí zdůraznit, že na vzdělávání v posledním roce před zahájením povinné školní docházky má dítě ze zákona právní nárok a v případě, že kapacita mateřské školy neumožňuje přijetí dítěte, je obec, v níž má dítě trvalý pobyt, povinna zajistit přijetí dítěte do jiné mateřské školy, byť i zřízené jinou obcí. Řešení kapacity mateřských škol a její dostupnosti pro děti s trvalým bydlištěm v obci je v kompetenci zřizovatelů (obcí) a nejedná se o problém pouze dětí se sociálním znevýhodněním. Podle informací z obcí chodí do MŠ malý počet romských dětí i přes maximální snahu sociálních pracovníků motivovat rodiče k předškolnímu vzdělávání jejich dětí.

I v případě, že dítě se sociálním znevýhodněním do mateřské školy nastoupí, dochází často k předčasnému ukončení jeho předškolního vzdělávání – rozhodnutím ředitele mateřské školy z důvodu nehrzení zejména úhrady stravného ze strany rodičů (§ 35 školského zákona), ale také na základě rozhodnutí rodičů, a to nejen z důvodu finanční náročnosti, nýbrž též zásadních problémů s organizací vzdělávání a pravidelným plněním povinností (ranní vstávání, (ne)omluvené absence). Rodiče např. přihlašují své děti do mateřské školy v jiné obci i přesto, že mateřská škola v místě bydliště má volnou kapacitu – důvodem je vyhnout se přísnějšímu režimu docházení do školy. Ze všech těchto důvodů je obtížné alespoň přibližně určit průměrný podíl sociálně znevýhodněných dětí v mateřských školách. Na základě žádostí o dotaci z výše zmíněného rozvojového programu MŠMT na podporu inkluzivního vzdělávání lze říci, že podíl může dosahovat téměř 20 %, na druhou stranu v případě mateřských škol s malým počtem dětí odchod jediného dítěte může znamenat změnu podílu v násobcích procent.

Specifickým nástrojem pro zařazování dětí se sociálním znevýhodněním do hlavního vzdělávacího proudu jsou přípravné třídy při základních školách, v nichž je vzdělávání realizováno podle rámcového

vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání – možnost využití tohoto nástroje je však omezena (§47 školského zákona, § 7 vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů) a zřízení takové třídy podléhá souhlasu krajského úřadu z důvodu finanční náročnosti. Rodiče však zájem o zařazení dítěte do přípravné třídy většinou nemají a i v případě zařazení zůstává problém častých absencí.

<i>Seznam škol zřizujících přípravné ročníky v období I-VIII 2011</i>	<i>Počet příprav. tříd</i>	<i>Počet žáků</i>
Mateřská škola, Speciální základní škola a Praktická škola, Hradec Králové	1	12
Základní škola a Mateřská škola J. Zemana, Náchod, Jiráskova 461	1	8
Základní škola Nová Paka, Komenského 555	1	15
Základní škola Nová Paka, Husitská 1695, okres Jičín	1	18
Masarykova základní škola, Broumov, Komenského 392, okres Náchod	1	12
Základní škola praktická, Jaroměř, Komenského 392	1	12
Základní škola, Trutnov, V Domcích 488	1	12

Zjišťování předpokladů pro školní docházku, psychologická a speciálně pedagogická diagnostika školní zralosti, problémy dětí v adaptaci a s výchovnými problémy, poradenské nebo terapeutické vedení rodin v případech problémů, poradenské konzultace a krátkodobé poradenské vedení zákonných zástupců dětí s poskytovanou individuální nebo skupinovou diagnostickou a intervenční péčí poradny, poradenské konzultace a doporučení pedagogickým pracovníkům vzdělávajícím tyto děti jsou poskytovány v souladu s přílohou č. 1 vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních v pedagogicko-psychologických poradnách.

<i>Občanská sdružení poskytující služby v oblasti práce s předškolními dětmi a jejich rodiči</i>	<i>Město</i>
Salinger – KC Amaro Phurd	Hradec Králové
Soužití – klub Smajlík	Jaroměř – Josefov
Začít spolu	Broumov
Romodrom	Broumov, Rychnov nad Kněžnou

B. Základní vzdělávání

V období od 15. ledna do 15. února 2011 se zápisu do základních škol v Královéhradeckém kraji zúčastnilo celkem 6 609 dětí, z nichž 5 493 jich bylo k 28. únoru zapsáno a přijato k základnímu vzdělávání ve školách v Královéhradeckém kraji.

Přijetí do spádové základní školy je zákonným právem dítěte, pokud to umožňuje kapacita školy. Vyšetření a doporučení pedagogicko-psychologickou poradnou je ovšem nutné v případě dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami – míru těchto potřeb a úroveň opatření k jejich uspokojování může určit pouze školské poradenské zařízení. Dle příslušného ustanovení školského zákona (§ 16 odst. 1) je přitom za dítě se speciálními vzdělávacími potřebami považováno i dítě se sociálním znevýhodněním.

Přestup žáka do jiné, tedy i speciální školy je možný pouze na žádost zákonného zástupce. Převedení žáka do vzdělávacího programu základního vzdělávání pro žáky se zdravotním postižením (tedy včetně rámcového vzdělávacího programu pro žáky s lehkým mentálním postižením v základních školách praktických) nebo do vzdělávacího programu základní školy speciální je na základě vyhlášky č. 147/2011 Sb., která novelizovala vyhlášku č. 73/2005 Sb., možné pouze za současného splnění těchto podmínek:

- písemné doporučení školského poradenského zařízení obsahující návrh konkrétních podpůrných opatření,
- projednání a srozumitelné poučení zákonného zástupce a přiměřené poučení nezletilého žáka, v rozsahu stanoveném vyhláškou
- písemný informovaný souhlas zákonného zástupce dítěte v rozsahu stanoveném vyhláškou.

Rodiče sociálně znevýhodněných dětí s převedením dítěte do speciální školy či vzdělávacího programu musí souhlasit, bez jejich souhlasu realizace není možná (kompetence kontrolovat oprávněnost zařazení dětí do speciálních škol a vzdělávacích programů přísluší České školní inspekci). Naopak rodiče „neromských“ dětí často odmítají převedení jejich dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami do speciální

školy, neboť se bojí vyššího procentuálního zastoupení romských spolužáků. Zásadním prvkem podobně jako v případě mateřských škol je tedy přístup rodičů.

Možnosti inkluzivního vzdělávání nejen sociálně znevýhodněných dětí naráží v kraji na několik překážek. Především malé základní školy nemají personální, ekonomické ani časové podmínky pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb těchto žáků – v Královéhradeckém kraji je přitom cca 40 % základních škol tzv. málotřídních (jde o školy s ročníky pouze 1. stupně, vzdělávající běžně děti z více ročníků v jedné třídě).

Základní školy s vyšším podílem sociálně znevýhodněných žáků se obvykle nacházejí ve spádové oblasti vyloučených lokalit. Co se výše podílu těchto žáků týče, lze na základě žádostí základních škol o dotaci z rozvojového programu MŠMT na podporu inkluzivního vzdělávání usoudit, že tento podíl je školu od školy a lokalitu od lokality značně odlišný a může dosahovat až 40 %. Za příklad dobré praxe lze v této souvislosti uvést Masarykovu základní školu, Broumov, Komenského 312, okres Náchod, která dlouhodobě dosahuje výborných výsledků v inkluzivním vzdělávání prostřednictvím širokého spektra nástrojů – při škole je zřízen přípravný ročník, škola realizuje programy integrace romské komunity, spolupracuje s občanským sdružením Začít spolu, umožňuje přípravu na výuku v době mimo vyučování, disponuje širokou nabídkou mimoškolních aktivit a nabízí reintegrace žáků ze speciálních škol do hlavního vzdělávacího proudu. Jako další příklad může sloužit realizace Minimálního preventivního programu zaměřeného na rizikové chování u dětí a mládeže, včetně zapojení sociálně znevýhodněných dětí do majority společnosti a aktivní spolupráce s rodiči, vzájemná integrace a soužití hendikepovaných s ostatními žáky ve Speciální základní škole a Mateřské škole, Trutnov, Horská 160.

Na 14 školách v Královéhradeckém kraji v roce 2011 působilo celkem 18 asistentů pedagoga pro děti a žáky se sociálním znevýhodněním, jejichž financování bylo zajištěno z prostředků rozvojového programu MŠMT „Financování asistentů pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním“. Z pohledu škol v důsledku pravidel financování ze státního rozpočtu (finanční rok je shodný s kalendářním) minimálně čtvrt roku školy financují tyto asistenty ze svého rozpočtu. Vzhledem ke každoročnímu růstu počtu žádostí v rámci celé České republiky dochází pak pravidelně ke krácení požadované částky ze strany MŠMT – v roce 2011 to bylo o cca 28 %.

<i>Počet asistentů pedagoga na MŠ</i>	<i>Počet asistentů pedagoga na ZŠ</i>	<i>Počet asistentů pedagoga na SŠ</i>	<i>Výše schválené dotace ze strany MŠMT na rok 2011²</i>	<i>Výše dotační podpory programu ze strany kraje</i>
0*	18	0*	2 470 705	0

* 3 AP při ZŠ působí i při MŠ a ZŠ

V Královéhradeckém kraji se v poslední době zvyšuje počet zájemců z řad dospělých o doplnění základního vzdělání. Pro tyto účely kraj v roce 2011 na základě rozvahy finančně podporoval jednu základní školu (Základní škola Boženy Němcové Jaroměř, Husovo náměstí 352, okres Náchod) při pořádání kurzů k získání základního vzdělání. V roce 2011 do tohoto kurzu nově nastoupili 3 zájemci.

<i>Občanská sdružení poskytující služby v oblasti podpory návaznosti vzdělávání na volnočasové aktivity</i>	<i>Město</i>
Salinger – KC Amaro Phurd	Hradec Králové
Soužití – klub Smajlík	Jaroměř – Josefov
Začít spolu	Broumov
Dokořán	Náchod
Oblastní Charita Jičín	Vysoké Veselí
Diakonie ČCE, Milíčův dům	Jaroměř
Romodrom	Broumov, Rychnov nad Kněžnou

Praxe : *Dětský domov, ZŠ, ŠJ v Kostelci nad Orlicí*

- Dobrá spolupráce s asistentkou pedagoga a terénními pracovníci Romodromu. Úzká spolupráce vede k lepší znalosti terénu vyloučených lokalit města, potažmo dětí a rodin. Tím se zvyšuje síla působení na rodiče.

² Jedná se o dotační podporu krajů v rámci rozvojového programu MŠMT „Financování asistentů pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním“.

- Příjemné prostředí ve škole, vhodná atmosféra, vhodné formy a metody výuky, sledování osobnostního rozvoje dětí
- Zveme rodiče na všechny kulturní akce pořádané školou, prezentujeme rodičům pokroky dětí.
- Do aktivit zapojujeme žáky bez rozdílu, důležitý je zájem žáka
- Efektivní doučování je projednáno s asistentkou pedagoga
- Na besídky pořádané školou přichází rádi, připravujeme soutěže, vědomostní kvízy, dokonce kvízy i s matematickou částí. To vše oceňují a rádi přichází.
- Psaní domácích úkolů je žákům umožněno v družině školy, někteří rodiče nejsou schopni s dětmi doma psát úkoly, dokonce ani zkontrolovat aktovku nebo žákovskou knížku. Natož se učit.
- Žáků druhého stupně byl zaveden předmět Finanční gramotnost. Rodiče svým dětem většinou nejsou příkladem v dobrém hospodaření.
- Anketa žáků 3.,4.,5. třídy – čím chcete být – odpovědi: Maminkami, chceme mít hodně dětí, to nám přinese peníze.
- Anketa druhý stupeň – kdo čte večer sourozencům pohádky – nikdo, četl vám někdo pohádky – nikdo, co děláte o víkendu doma? – častá odpověď – jsem na facebooku
- Záporná reakce – romské děti mají tendenci separovat se sami, „to je jenom pro Romy“, naše družina, náš fotbalový klub atd. ...., náš klub....,
- Pokud něco provedou a jsou káráni – na obranu jsou zvyklí vykřikovat, vy nás nemáte rádi, vy nás šikanujete. Tenhle zlovyk jsme dokázali eliminovat, s příchodem nových žáků na něj opět dochází. Práce začíná znova.
- Někteří žáci nemají ještě v měsíci únoru zaplacený školní pomůcky. Praxe je taková, že učitelé jim v září zakoupí potřebné pomůcky, aby měly děti čím a na co psát. Rodiče nemají potřebu své povinnosti platby splnit hned.
- Již několik let zveme prarodiče k diskuzím do školy. Chceme, aby vyprávěli žákům o svém životě, co bylo v době minulé, co zažívali se svými rodiči a prarodiči. Na co jsou pyšní. Chceme, aby žáci poznávali blíže romskou kulturu, historii a jejich životní úděly. Zvali jsme je, aby nám zahráli na housle, zazpívali romské písně a balady. *Nikdy jsme nikoho na tyto besedy nedostali. Vymlouvají se na vše možné. I když téma je jim vlastní, je to pro malé děti (I. stupeň), zůstávají nevyслуšeni.*

C. Sekundární vzdělávání

Informace o počtech žáků se sociálním znevýhodněním na středních školách jsou založeny jen na žádostech o dotaci z rozvojového programu MŠMT „Podpora sociálně znevýhodněných romských žáků středních škol“. O finanční prostředky z tohoto programu žádají přímo konkrétní žáci prostřednictvím škol. Tabulka uvádí celkové počty podpořených studentů středních a vyšších odborných škol.

<i>Počet žádostí o podporu</i>	<i>Počet podpořených SŠ</i>	<i>Počet podpořených studentů</i>	<i>Vyčerpaná částka</i>
2010	18	100	380 199 Kč
2011	20	87	264 458 Kč

D. Terciární vzdělávání

Ve výkazech o VOŠ se romští studenti ani studenti jiných národností nevykazují. Základním předpokladem pro motivaci žáků a studentů ke studiu je podpora rodiny, která pokládá jako jednu z priorit právě vzdělání. Pokud tedy rodina v tomto směru žáka (popř. studenta) dlouhodobě podporuje, může ho postupně motivovat až pro terciární vzdělávání na některé z vysokých škol.

4. ZHODNOCENÍ SITUACE ROMŮ V OBLASTI ZAMĚŠTNANOSTI

Zdroj: ČSÚ, informace z obcí

- **Zhodnocení pozice Romů na trhu práce ve srovnání s celkovou situací na trhu práce v kraji; celková míra nezaměstnanosti v kraji a kvalifikovaný odhad specifické míry nezaměstnanosti Romů v roce 2011, identifikace základních bariér, které brání Romům participovat na trhu práce.**

Celková situace na trhu práce v roce 2011

Okres	uchazeči o zaměstnání	míra nezaměstnanosti	volná místa	index nezaměstnaných na 10 000 obyvatel
Hradec Králové	6 239	7,20%	702	382
Jičín	3 094	7,60%	167	386
Náchod	4 153	7,30%	230	369
Rychnov nad Kněžnou	2 279	5,50%	90	288
Trutnov	5 697	9,40%	435	473

Nezaměstnanost má i v rámci okresu výrazně regionální charakter. Například na Broumovsku a na Trutnovsku se nezaměstnanost pohybuje okolo 90%, v Novém Bydžově nezaměstnanost v komunitě klesla a zvýšil se počet osob, jejichž zaměstnavatel je jiný než město. Na druhou stranu ale i klesl počet přeseschopných osob. Někteří nemožou najít práci ani po rekvalifikacích a s velkým pracovním nasazením.

Informace z úřadů práce nelze získat, žadatelé a uchazeči o zaměstnání se nenevidují podle národnosti. Nezaměstnanost v romské komunitě lze odhadovat podle množství vyplacených dávek hmotné nouze.

Nezaměstnaní často nesplní stanovené podmínky, zejména podmínku důchodového pojištění v délce alespoň 12 měsíců získaného zaměstnáním nebo jinou výdělečnou činností v rozhodném období předcházejícím zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání. Někteří klienti zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání v rámci plnění individuálních akčních plánů prochází rekvalifikací (převážně se jedná o kurzy počítačové gramotnosti). Při setrvání ve stavu pobírání výše uvedených dávek mnoho klientů ztrácí motivaci k hledání zaměstnání a plní jen povinnosti dané zákony, které jim zajistí soustavné pobírání sociálních dávek.

- **Zapojení Romů do aktivní politiky zaměstnanosti; nejčastěji využívané nástroje APZ ve vztahu k této cílové skupině, jejich praktický dopad na pozici Romů na trhu práce.**

V celém kraji klesají počty osob zaměstnaných na VPP a celkové využití aktivní politiky zaměstnanosti. Ze strany obcí i klientů je o ně zájem.

- **Realizace jiných programů na podporu zaměstnanosti Romů a jejich poskytovatelé (např. poradenské programy NNO, podporovaná pracovní místa), příklady dobré praxe.**

Odborné a základní sociální poradenství poskytované v rámci sociálních služeb. Některá komunitní centra zaměstnávají osoby z komunity na pomocné práce, jedná se však jen o výjimky. Podporovaná pracovní místa nejsou využívána.

V oblasti zaměstnanosti se také velmi angažují terénní pracovníci, kteří individuálně pracují se svými klienty. Všem osobám jsou k dispozici nástroje aktivní politiky zaměstnanosti.

- **Využití veřejné služby ve vztahu k Romům v kraji - zkušenosti poskytovatelů, zhodnocení dostupnosti VS pro romské příjemce pomoci v hmotné nouzi, identifikace základních problémů při využívání tohoto nástroje v praxi, příklady dobré a špatné praxe v této oblasti).**

Obce realizují veřejnou službu a v rámci ní zaměstnávají osoby v hmotné nouzi. V roce 2012 v souvislosti s nastavením systému jde spíše o represivní opatření (hrozba odejmutí dávek).

V kraji realizuje **veřejnou službu** většina obcí. Mezi hlavní pozitiva organizování VS pro obec patří možnost rozlišení osob, kteří chtějí pracovat a kteří ne. VS má také pozitivní dopad na osoby v hmotné nouzi, které dlouhodobě nemohly najít pracovní uplatnění a které jsou tímto způsobem motivovány k získání a udržení pracovních schopností a dovedností a pozitivní vnímání a utváření postojů ostatních obyvatel obce. Práce vykonávané pro město mají pozitivní vliv na příjemnější prostředí v obci. Dobrým příkladem může být zajištění výkonu VS v Trutnově, kde na základě uzavřených „Smluv o delegaci VS“ mezi městem a Technickými službami Trutnov s.r.o., a Lesy a parky Trutnov s.r.o., se v pravidelných týdenních směnách měsíčně zapojilo 57 osob v HN (30 hodin/měsíc), převážně z romské komunity, které se podílely na úklidu a údržbě veřejných prostranstvích.

Pro realizaci VS však vyplývají pro obce i některá negativa. Obce postrádají pracovníka, který by VS v obci organizoval, pro obec (a zvláště pro malé obce) je realizace VS administrativně, finančně a organizačně náročná. V kraji některá ORP realizují VS pro obce ve svém spádovém území. Pokud však osoba nevykonává VS v místě svého bydliště, je pro ni značně finančně náročné dojíždět do jiného místa a zachování výše příspěvku na živobytí někdy nekompenzuje náklady na dojíždění.

Jako hlavní negativa je zmiňována administrativní náročnost, personální a finanční zatížení obce (např. nespolehlivost některých osob vykonávajících VS a nutnost jejich neustálé kontroly, nutnost opatření ochranných pomůcek, jejich proškolení a úhrada pojistného za tyto osoby).

- ***Využití sociální ekonomiky jako nástroje řešení nezaměstnanosti Romů v kraji, dostupnost těchto aktivit v kraji, příklady dobré praxe.***

Trutnovsko – sociální firma Trutnovská zeleň, zaměstnává několik Romů v závislosti na získaných zakázkách Rychnov nad Kněžnou – Helpion, občanské sdružení, spolupráce s Mě. Úřadem na realizaci veřejné služby program realizovaný také občanským sdružením Helpion „Pracovat chci a nemám kde“ je úspěšný, ale je financován z OPLZZ a končí v dubnu 2012.

- ***Výskyt diskriminace na trhu práce a způsoby jejího řešení v kraji (zájem romských obětí o řešení problému, aktivita a postoj odpovědných veřejných institucí k jejímu řešení, popř. dostupnost jiného alternativního antidiskriminačního programu, příklady dobré a špatné praxe).***

V této souvislosti se na nás nikdo neobrátil s žádostí o prošetření, ani nám žádný případ není znám.

Je možné, že někteří zaměstnavatelé odmítají přijmout romské uchazeče o práci, ale odmítají je způsobem, který vyloučí případnou žalobu pro rasovou diskriminaci. Pole manipulace v této oblasti je široké.

V kraji není NNO, která by se cíleně zabývala antidiskriminačním servisem. Je zavedena síť občanských poraden (odborné sociální poradenství) v okresních městech, které v případě potřeby můžou řešit i tyto případy.

- ***Alternativní zdroje obživy romských domácností.***

Krátkodobé brigády, sběr kovů a dalších surovin, které jsou předmětem výkupu, trestná činnost.

5. ZHODNOCENÍ SITUACE ROMŮ V OBLASTI BYDLENÍ

Zdroj: informace z obcí

- ***Popis bytové situace Romů v kraji.***

1) dostupnost bydlení pro tuto cílovou skupinu, jeho kvalita a cena;

Dostupnost bydlení pro Romy je velmi problematická. Velký vliv mají špatné zkušenosti a předsudky většinového obyvatelstva. Romové často bydlí u soukromých pronajímatelů, kteří těží z jejich špatné sociální situace a z nemožnosti výběru. Pronajímatelé často požadují několika měsíční kauce, které klienti nemůžou zaplatit.

Některá města popisují jako zásadní problém bydlení v nebytových prostorách, což vidí jako projev chudnutí komunity a zneužívání soukromých pronajímatelů nízké sociální úrovně Romů.

Některá města zřídila tzv. funkci domovníka v domech v majetku obce, ve kterých žijí rodiny, které mají problém s udržováním pořádku a placením nájemného, který má za úkol minimalizovat tato rizika. Toto opatření vnímají jako oboustranně pozitivní.

2) identifikace základních překážek, které brání Romům v přístupu ke standardnímu bydlení;

Chudoba rodin, předsudky pronajímatelů, špatná předchozí zkušenost pronajímatelů, dluhy na nájemném, požadavek nekolikaměsíční kauce, u pronájmu městských bytů podmínka splacení veškerých dluhů vůči městu.

3) nejčastější příčiny ztráty bydlení (např. neoprávněné užívání bytu, dluhy na nájemném);

vycházející z chování uživatelů bytů

- zadlužení a nesplácení dluhu na nájmu
- neplacení, nebo nepravdělné placení služeb bydlení (voda, elektřina, plyn, odvoz odpadů) a z toho důvodu zamezení přístupu k těmto službám
- sestěhování příbuzných z důvodu ztráty bydlení do jednoho bytu
- poškozování bytu špatným užíváním a přeplněnost bytů, u bytů (domů) ve vlastnictví uživatelů je nedostatek prostředků na opravy či přístavby
- ztráta bydlení v osobním vlastnictví z důvodu exekuce (vysoké zadlužení rodiny, uzavření smlouvy o půjčce a zástava majetku)
- přesvědčení klientů o zodpovědnosti obce o své obyvatele

vycházející z vnějšího prostředí,

- nízká možnost přestěhování do jiného bytu z důvodu posuzování zájemců o pronájem podle všeobecných stereotypů
- pronajímatel byt pronajímá v nevyhovujícím stavu a odmítá jej opravit, pronajímatel odmítá investovat do bytu dlužníka na nájemném
- neprodloužení nájemní smlouvy uzavřené na dobu určitou, často jen na několik měsíců a za nevýhodných podmínek, např. výpověď bez udání důvodů
- prodej nemovitosti jinému vlastníkovi

4) strategie romských rodin při řešení obtížné bytové situace, zejména po ztrátě bydlení (specificky zhodnotit vliv problému na migraci romských domácností v rámci kraje);

V roce 2011 byla zrušena z důvodu prodeje nemovitostí sociálně vyloučená lokalita ve Smiřicích a v Holohlavech. Většina obyvatel i přes včasné varování a předání informace (6 měsíců předem) vyčkávala do poslední chvíle. S obyvateli intenzivně pracovali terénní sociální pracovníci, kteří vyjednávali jak s městem, tak s majitelem nemovitosti i s obyvateli, které se snažili maximálně aktivizovat ke zodpovědnému přístupu a k hledání bydlení vlastní cestou. Část obyvatel odešla v rámci kraje do jiného města, často zase do oblastí s vyšším výskytem romských obyvatel (za rodinou, informace o pronajímání bytů soukromým pronajímatelem se rychle šíří) několika rodinám původní majitel nemovitosti nabídl bydlení v jiném objektu ve svém vlastnictví.

Vystěhované sociálně vyloučené lokality v roce 2011 – Smiřice, Holohlavy, Pulice, Okružní ul. v Hradci Králové.

Dochází k vyliďování lokalit v centru Jaroměře, rodiny se přestěhovávají do Josefova.

5) výskyt specifických praktik pronajímatelů a dalších subjektů na trhu s byty při jednání s romskými zájemci o bydlení či nájemci (např. řízené sestěhování romských rodin ze strany místní samosprávy; zřizování spádových „romských“ ubytoven; výskyt diskriminace na trhu s byty; příp. jiné jednání, které je v rozporu s dobrými mravy).

Nulová tolerance dluhů na nájemném v Náchodě. Nejedná se o specifickou praktiku, ale o důsledné vymáhání stanovených pravidel, které způsobuje vystěhování dlužníků. V tomto případě vystěhované rodiny odešly na Broumovsko.

Město Jaroměř kontaktovalo všechny majitele a pronajímatele bytů a v tomto roce bude za jejich spolupráce probíhat kontrola stavu bydlení, životních podmínek, dodržování hygienických norem a jejich náprava. První schůzka – březen 2012.

- ***Existence komplexního systémového řešení bytové otázky a revitalizace sociálně vyloučených romských lokalitách v kraji a obcích (např. programy v rámci IPRM, jiné strategie rozvoje obcí či kraje zaměřené i na oblast bydlení, míra využití dotační podpory z evropských strukturálních fondů, ze Státního fondu rozvoje bydlení či z jiných dotačních programů).***

Státní fond rozvoje bydlení – revitalizace panelového sídliště v Dobrušce – početná romská komunita

Město Hradec Králové předpokládalo rozvoj sociálního bydlení v návaznosti na vznik příslušné legislativy, která však v současnosti stále chybí, tj. předpokládaný rozvoj komerčních ubytovacích služeb, kde budou soukromým subjektům garantovány určité jistoty v úhradě za poskytované služby a v úhradě dluhů za neplatiče.

- ***Dostupnost sociálních forem bydlení pro nízkopříjmové romské domácnosti, jejich poskytovatelé, využití dalších nástrojů či programů ke zvýšení udržitelnosti bydlení (míra využívání institutu zvláštního příjemce ze strany pronajímatelů, existence prostupného bydlení, doprovodné integrační sociální programy zaměřené na rozvoj kompetencí potřebných pro hledání a udržení si bydlení, program domovník, příklady dobré a špatné praxe v této oblasti).***

Nový Bydžov a Rychnov nad Kněžnou zřídili tzv. funkci domovníka v domech v majetku obce, ve kterých žijí rodiny, které mají problém s udržováním pořádku a placením nájemného, který má za úkol minimalizovat tato rizika. Toto opatření vnímají jako oboustranně pozitivní. V této oblasti se také významně angažují terénní sociální pracovníci.

Různé formy sociálních forem bydlení pro osoby v nouzi v ORP existují. Některé rodiny ze sociálně vyloučených lokalit mají ztížený přístup k těmto formám bydlení například z důvodu dluhů vůči městu, nebo nejsou schopny, ochotny respektovat nastavená pravidla. Formy sociálního bydlení jsou často pro neúplné rodiny – samoživitelky/le s dětmi.

Pokud se jedná o sociální službu, azylové bydlení, tyto služby jsou dostupné všem uživatelům bez rozdílu národnosti, ale vyžadují od klienta určitou aktivitu a režimovost, což často klienti nejsou ochotni dodržovat. Pro romské rodiny je často nemyslitelné, aby se rozdělili žena s dětmi a muž, což azylové bydlení vyžaduje.

Problém často nastává v situaci, kdy je po uplynutí časového úseku nastaveného pro využití sociálního bytu nutno přestěhovat do standardní formy bydlení.

6. ZHODNOCENÍ SITUACE ROMŮ V SOCIÁLNÍ OBLASTI:

- ***Podíl sociálně vyloučených Romů na celkovém počtu příslušníků romské menšiny v kraji (kvalifikovaný odhad).***
- ***Přehled sociálně vyloučených romských lokalit v kraji (neuvádět konkrétní ulice a domy) a nejčastější mechanismy jejich vzniku.***

Viz. Str. 16

Některé sociálně vyloučené lokality v kraji vznikaly řízeným sestěhováním romských rodin z jiných oblastí v minulosti, v současné době dochází k další migraci Romů do těchto míst a k odlivu mladých rodin z majoritní populace do klidnějších lokalit. Např. na Jičínsku v malých obcích šlo o podnikatelský záměr zakoupení levných nemovitostí na venkově a přestěhování rodin z centra Mladé Boleslavi. V Českém Meziříčí jde o budovu

bývalého cukrovaru, která byla prodána několika romským rodinám. Ve Slatině nad Zdobnicí jsou rodiny z Kostelce nad Orlicí, odkud byly přestěhovány po vyklizení a rekonstrukci městského domu. Apod.

- **Postoj kraje, obcí a dalších veřejných institucí k sociálnímu vyloučení Romů a k existenci sociálně vyloučených romských lokalit; existence platforem na jejich úrovni, které se tímto tématem zabývají, zapojení krajského koordinátora pro romské záležitosti do těchto iniciativ.**

Programové prohlášení rady kraje obsahuje závazek zlepšit situaci v sociálně vyloučených lokalitách kraje. V této souvislosti byla schválena Strategie integrace sociálně vyloučených lokalit v Královéhradeckém kraji, která je pravidelně monitorována a naplňována. Kraj předložil a realizuje v pořadí již 2. Individuální projekt v této oblasti, jehož hlavní aktivitou je realizace terénní práce v SVL, vzdělávání terénních pracovníků a představitelů obce, a realizace pracovních skupin na místní úrovni v malých obcích, ve kterých byla terénní sociální práce zavedena jako nový nástroj. Krajská koordinátorka je iniciátorem těchto aktivit.

Sociální vyloučení je v kraji řešeno v rámci sociální práce a komunitního plánování obcí, ve kterých toto vnímají jako problém. Dále pomocí služeb sociální prevence, zejména terénních programů, sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi, nízkoprahových zařízení pro děti a mládež. Mezi další nástroje, které jsou využívány, patří nástroje z oblasti vzdělávání, viz kapitola 3.

- **Hodnocení dostupnosti sociálních služeb pro vyloučené Romy (zejména služeb sociální prevence) a identifikace bariér, které jim brání služby využívat; role krajského pro romské záležitosti při zajišťování dostupnosti sociálních služeb pro tuto skupinu.**

Problém s dostupností k sociálním službám je zejména v malých obcích a na venkově, kde jsou malé komunity, ale o to více izolované – sociálně vyloučené. Sem se snažíme směřovat terénní sociální práci, nebo aktivizovat samosprávy ke komunitní práci.

<i>Obec</i>	<i>Popis lokalit</i>	<i>Integrační aktivity, hlavní poskytovatelé</i>
Hradec Králové	3	- Komunitní plánování města - Oblastní charita, O.s. Salinger, Romodrom, o.s., OPS, o.p.s.
Rychnov nad Kněžnou	2	- Komunitní plánování města - Od5k10, o.s., Helpion, o.p.s., Romodrom, o.s. - funkce domovníka v městských domech obývaných Romy - Občanská poradna Agapé
Slatina nad Zdobnicí (Rychnov nad Kn.)	1	- Romodrom, o.s., terénní práce – v současnosti se vystěhovává
Kostelec nad Orlicí	4	- Komunitní plánování města - Romodrom, o.s., O.s. Salinger
Doudleby nad Orlicí (Kostelec n.O.)	2	- Romodrom, o.s., terénní práce
Borohrádek (Kostelec n.O.)	2	- Romodrom, o.s., terénní práce
Týniště nad Orlicí	1	
České Meziříčí (Dobruška)	1	
Olešnice v Orlických horách (Dobruška)	1	
Vysoké Veselí (Jičín)	2	- Romodrom, o.s. terénní práce - Pracovní skupiny v obci - oblastní charita Jičín- volnočasové

		aktivity pro děti a mládež
Údrnice (Jičín)	1	- Romodrom ,o.s., terénní práce - Pracovní skupiny v obci
Sylvárův Újezd, Tereziny Dvory (Jičín)	2	
Nový Bydžov	Několik domů v rámci města	- Komunitní plánování města - romští asistenti městské policie - terénní pracovníci města - funkce domovníka v městských domech obývaných Romy - Duha, o.p.s., O.s. Salinger, Město Nový Bydžov
Trutnov	Několik domů v rámci částí města - HSM a Poříčí	- Strategický plán rozvoje města - sociální práce - komise RM (sociální, pro bezpečnost a veřejný pořádek)
Úpice	1	- Komunitní plánování města - Romodrom,o.s., terénní práce - Pracovní skupiny v obci
Jaroměř	3	- Komunitní plánování města - Soužití, o.s., Diakonie ČCE, Oblastní charita Dvůr Králové n.L. - terénní pracovníci města
Náchod	4	- Komunitní plánování města - Dokořán,o.s. - Náchodské komunitní centrum, o.s. - terénní pracovníci města
Meziměstí (Náchod)	1	
Broumov	4	- Komunitní plánování města - Romodrom,o.s., Začít spolu, o.s. - Mezioborové pracovní skupiny

- **Zohlednění potřeb sociálně vyloučených Romů ve střednědobých plánech rozvoje sociálních služeb na úrovni kraje a obcí; zhodnocení míry jejich naplňování ve vztahu k této cílové skupině; cílená dotační politika kraje a obcí, zapojení krajského koordinátora pro romské záležitosti do této oblasti.**

Existence střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb na úrovni krajů a obcí v roce 2011

Kraj	Tvorba/realizace plánu na úrovni kraje (název dokumentů a období, pro něž je určen)	Počet obcí se střednědobými plány rozvoje sociálních služeb	Dotační podpora sociálních služeb/programů pro vyloučené Romy ze strany kraje
Královéhradecký kraj	Plán rozvoje sociálních služeb v Královéhradeckém kraji 2011 - 2016	13 ORP (někde probíhá aktualizace) 2 ORP – bez strategických dokumentů v této oblasti 2 PO3	Speciální dotační program pro aktivity přímo zaměřené pro Romy není

Přehled sociálních služeb registrovaných dle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, jejichž cílovou skupinou jsou sociálně vyloučení Romové.

Název poskytovatele	Druh služby	Působnost (tj., kde je poskytována)
Salinger, o.s., Oblastní charita Jičín, OD5K10, o.s., Dokořán, o.s., RIAPS, Začít spolu, o.s., Soužití, o.s., Diakonie ČCE, Město Nové Město nad Metují, Duha o.p.s.	nizkoprahové zařízení pro děti a mládež	Hradec Králové, Jičín, Rychnov nad Kněžnou, Náchod, Trutnov, Broumov, Dvůr Králové nad Labem, Jaroměř, Nové Město nad Metují, Nový Bydžov
Salinger, o.s., Soužití, o.s., Začít spolu, o.s., Romodrom, o.s.	sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi	Hradec Králové, Jaroměř-Josefov Broumov a v terénní formě v oblasti Královéhradecka, Kosteletka
Romodrom, o.s. Laxus, RIAPS (uživatelé drog)	Terénní programy	Hradec Králové, Smiřice, Rychnov nad Kněžnou, Broumov, Trutnov, Kostelec nad Orlicí, Vysoké Veselí, Údrnice, Úpice

Služby sociální péče tato cílová skupina využívá minimálně.

7. ZHODNOCENÍ SITUACE ROMŮ V OBLASTI ZDRAVÍ

- Popis zdravotní situace Romů, identifikace zásadních faktorů, které ji ovlivňují.**

Nelze soudit obecně, ale u obyvatel v sociálně vyloučených lokalitách se jedná o tyto faktory: nezdravý životní styl, zneužívání návykových látek, špatná kvalita bydlení, nevyužívání preventivní lékařské péče, nedodržování stanoveného postupu léčby a doléčovacích procedur, nedůvěra vůči „cizímu“ prostředí v lékařských zařízeních, strach z vysoké úhrady za zdravotní péči, za léky.

- Zhodnocení přístupu Romů ke zdravotní péči a identifikace základních bariér, které jej komplikují.**

Velmi individuální přístup. U některých osob se stále vyskytují dluhy na zdravotním pojištění.

- Existence specifických praktik zdravotnických zařízení či zdravotních pojišťoven využívaných vůči Romům (např. manipulace při náboru nových pojištěnců, výskyt diskriminace v přístupu ke zdravotní péči, protiprávní sterilizace romských žen či jiné příklady špatné praxe).**

Není nám známo.

- Dostupnost a efektivita specifických programů ke zlepšení zdravotní situace Romů v kraji a jejich poskytovatelé (např. program zdravotně sociální pomoc a počet pomocníků v kraji; osvětové aktivity; právní servis pro oběti protiprávního jednání ze strany zdravotnických zařízení; existence vzdělávacích programů pro zdravotníky a sociální pracovníky zaměřených na téma zdravotního stavu Romů).**

Pokud je v některé rodině problém se zdravotní péčí, nebo v oblasti možného šíření nakažlivých chorob, riziko vzniku epidemie, je problém řešen z podnětu škol, pediatrů prostřednictvím OSPOD, nebo terénních sociálních pracovníků. V případě hrozby epidemie kontaktuje krajská epidemioložka krajský úřad, koordinátorku romských poradců, která dále může zkontaktovat terénní pracovníky a vyjednat s nimi součinnost. Případně krajská epidemioložka kontaktuje rovnou terénního pracovníka. V roce 2011 nevznikla v kraji nikde hrozba epidemie

žloutenky typu A. Vyskytlo se několik podezření na svrab, v ubytovnách šíření hmyzu – vši, štěnice, blechy. Tyto případy byly řešeny individuálně v součinnosti s terénními pracovníky.

Žádná osvětová činnost, nebo právní servis zaměřený specificky na tuto cílovou skupinu a téma v kraji v roce 2011 ani nikdy před tím neprobíhal. Terénní pracovníci v sociálně vyloučených lokalitách absolvovali v roce 2010 akreditovaný vzdělávací kurz sloučení sociální a zdravotní profese a mohou poskytovat informace přímo v terénu.

V Kostelci nad Orlicí realizuje pravidelně besedy zaměřené na zdraví Svaz postižených civilizačními chorobami. Tyto aktivity, i přes širokou veřejnou prezentaci a účast zdarma, nikdo z romské komunity nenavštěvuje.

V oblasti zneužívání návykových látek v kraji pracuje občanské sdružení Laxus a RIAPS, kteří poskytují sociální službu jak terénní, tak ambulantní formou. Klienty z řad romské populace se jim daří kontaktovat minimálně, i když je známo, že problém zneužívání návykových látek v komunitě existuje.

Všichni mají možnost využívat zdarma službu odborného sociálního poradenství, které je ve všech okresních městech a může poskytnout poradenství zaměřené i na zdravotní problematiku.

Dostupnost programu zdravotně sociální pomoc v roce 2011 - V Královéhradeckém kraji tento program není realizován.

8. ZHODNOCENÍ BEZPEČNOSTNÍ SITUACE ROMŮ

Str. 18 – 20; Zdroj: Krajská správa PČR, styčná důstojnice pro menšiny

8.1 Extremismus

- ***Vyhodnocení vztahu mezi většinou společností a romskou menšinou v kraji (etnické klima, postoj obyvatel k romské integraci a k aktivitám extremistů).***

Ve sledovaném období se uskutečnily v rámci KŘP KHK 2 akce Dělnické strany sociální spravedlnosti s lídrem strany Tomášem Vandasem.

Nový Bydžov – Dne 12. 3. 2011 v době 06.00 hod. do 22.00 hod. proběhlo v Novém Bydžově bezpečnostní opatření k ohlášenému shromáždění a pochodu Dělnické strany sociální spravedlnosti a oznámenému shromáždění iniciativy "Za poklidné soužití v Novém Bydžově". Těchto shromáždění se zúčastnilo celkem přibližně 400 osob DSSS a jejich příznivců a na druhé straně přibližně 200 romských osob a příznivců krajní levice.

V rámci bezpečnostního opatření bylo nasazeno 285 policistů. Celkem bylo zjištěno 10 přestupků (3x jízda pod vlivem alkoholu, 7x neuposlechnutí výzvy), 2 přečiny (1x výtržnictví, 1x použití symboliky zakázané DS) a bylo zajištěno 23 osob (16 pravicových extremistů, 7 levicových extremistů).

Vrchlabí - Ve dnech 2.9. - 4. 9. 2011 se uskutečnila akce DSSS s názvem „**Rozloučení s létem, aneb pálení revolučního ohně s přáteli DSSS**". Akce se uskutečnila ve sportovně rekreačním areálu Oáza Lánov u Vrchlabí. Začátek akce byl v pátek 2. 9. 2011 v 17,00 hod. příjezdem účastníků. V sobotu 3. 9. 2011 se konal v 11,00 hod. na náměstí T. G. Masaryka ve Vrchlabí mítink s předsedou DSSS Tomášem Vandasem. Mítinku se zúčastnilo cca 30 osob. V průběhu mítinku nedošlo k narušení veřejného pořádku, ani nezákonným projevům vůči romskému etniku.

Po mítinku byl realizován „Vlajkový pochod“ s výstupem na Sněžku v Krkonoších. Plánovaný sobotní koncert plzeňské hudební skupiny Ortel se nekonal, koncert zrušila sama hudební skupina. Akce se nakonec zúčastnilo pouze 20 osob z předem ohlášených 100 osob.

- ***Výskyt rasově motivované trestné činnosti a pravicového extremismu na území kraje (např. případy útoků mezi Romy a zástupci většinové společnosti, pochody a další protiromské veřejné akce extremistů).***

Extremistickou scénu v teritoriu Krajského ředitelství policie Královéhradeckého kraje lze charakterizovat jako roztržitěnou, nekonsolidovanou, jako působení menších skupin v několika lokalitách, které se účastní v menším počtu akcí pořádaných pravicovými extremisty po celé České republice.

V regionu Trutnov se aktivizovala skupina mladých pravicových extremistů v celkovém počtu cca 20 příznivců, kteří se hlásí k **Autonomním nacionalistům**. Jejich činnost v průběhu roku 2011 byla však prakticky nulová.

Místní organizace **Dělnické mládeže**, která působila v Trutnově, ke konci roku 2010 utlumila svoji činnost a začátkem roku 2011 zanikla.

V průběhu roku 2011 vyvíjela aktivní činnost Krajská organizace DSSS se sídlem v Náchodě, ačkoliv příznivců má tato organizace cca 30 osob. Místní organizace DSSS v Hradci Králové byla dne 2. 9. 2011 na mimořádném zasedání krajské rady Khk DSSS zrušena pro svoji nečinnost. Nadále je zaregistrována **Místní organizace** Dělnické strany sociální spravedlnosti ve Vrchlabí, která byla založena v roce 2010. V roce 2011 vznikla nově Místní organizace Dvůr Králové nad Labem.

Trestnou činnost s extremistickým podtextem v teritoriu Krajského ředitelství policie Královéhradeckého kraje lze charakterizovat jako trestnou činnost páchanou jednotlivci, za uvedené období nebyl spáchán trestný čin s extremistickým podtextem organizovanou skupinou.

V rámci Královéhradeckého kraje v roce 2011 došlo ve dvou lokalitách ke zvýšenému nápadu trestné činnosti s extremistickým podtextem. 3 **trestné činy** s extremistickým podtextem byly zadokumentovány v Trutnově a 3 **trestné činy** v Hradci Králové.

- ***Činnost Policie ČR v této oblasti, osvěta a realizace preventivních programů zaměřených na boj proti extremistům, příklady dobré praxe.***

Po linii extremismu nebyl v roce 2011 pracovní skupinou pro boj s extremismem KŘP KHK realizován žádný preventivní program, zaměřený na boj proti extremismu.

- ***Existence platform na lokální úrovni, které se zabývají prevencí vzniku a šíření protiromských nálad a extremismu, zhodnocení vlivu jejich činnosti na etnické klima v obci, role krajského koordinátora v této oblasti; identifikace příkladů úspěšné spolupráce.***

K tomuto bodu nelze po linii extremismu sdělit žádné informace.

8.2. Kriminalita a další rizikové formy chování spojené se životem Romů v prostředí sociálně vyloučených lokalit

- ***Charakter kriminality spojené se životem v sociálně vyloučeném prostředí (nejčastější typy trestné činnosti), příčiny a důsledky problému.***

V teritoriu KŘP PČR KHK se nachází celkem 14 sociálně vyloučených lokalit, jedná se konkrétně o tyto lokality: (popis PČR)

Broumov

- **Lokalita A** - Stará zástavba pod centrem města, která postupně vede až na konec města, odhadem zde žije 100-200 osob rómské národnosti, **drobné krádeže, alkoholismus, gamblerství.**

- **Lokalita B** - Stará zástavba na konci města, dříve dělnické domy, odhad počtu rómských osob 75-100, **vyskytují se zde drobné krádeže.**

- **Lokalita C** - Objekt se nachází v centru, cca 5 minut chůze od náměstí, žije zde cca 100 rómských osob. **Prostituce a lichva se vyskytují ojediněle. Významně zde jsou zastoupeny krádeže. Gamblerství a narkomanie se vyskytují v menším měřítku.**

Do současné doby nebyly zaznamenány střety majoritní části obyvatelstva s obyvateli sociálně vyloučených lokalit.

Hradec Králové

- **Lokalita A** - Lokalita vznikla v 90. letech a byla zřízena pro neplatiče. V lokalitě jsou zaznamenány dlouhodobé návštěvy Romů ze Slovenska. Holobyty pro neplatiče - jednopokojové byty 4. kategorie. Odhad počtu rómských obyvatel do 100 osob. **Objevuje se zde lichva, krádeže a žebrání, problémy s alkoholismem. Významně je v lokalitě zastoupeno gamblerství.**

- **Lokalita B** - Komplex soukromé ubytovny tvořený jedním jednopatrovým domem o 10 místnostech a k němu přistavěnými obytnými buňkami a garážemi, které jsou předělané na ubytovací prostory. Byly zde zaznamenány dlouhodobé návštěvy příbuzných ze Slovenska. Taktéž byla zaznamenána migrace obyvatel lokality za příbuznými nebo do levnějších ubytoven. Odhad počtu rómských obyvatel cca 150 osob. **V lokalitě se vyskytuje lichva a prostituce, drobné krádeže.**

- **Lokalita C** - existuje od poloviny 90. let. Romové zde žijí cca 15 let. Jde o jednu ulici, kde v domech jsou byty většinou 1. a 2. Kategorie. Jsou zde zaznamenány dlouhodobé návštěvy příbuzných ze Slovenska i migrace do zemí EU. Někteří muži odešli do Velké Británie, Irsku a Holandska. Odhad počtu romských obyvatel cca 200 osob. **Vyskytuje se zde prostituce, prodej drog a krádeže. Významně zastoupena je zde gamblerství, lichva a žebrání, problémy s alkoholismem a narkomanií.**

- **Lokalita D** - Jeden činžovní dům. Lokalita vzniklá nově „přirozeným“ sestěhováním. Před rekonstrukcí domu v roce 2002 zde žili Romové společně s majoritou. Po rekonstrukci do domu byly sestěhovány výhradně romské rodiny. V této lokalitě byly zaznamenány dlouhodobé návštěvy Romů ze Slovenska. Odhad počtu romských obyvatel cca 100-150 osob, **významně rozšířené je gamblerství, krádeže a prostituce a alkoholismus. Problémem je zadlužování u firem půjčujících na vysoký úrok.**

Do současné doby nebyly zaznamenány střety majoritní části obyvatelstva s obyvateli sociálně vyloučených lokalit.

Jaroměř

- **Lokalita A** - Jeden cihlový dvouposchodový dům o 4 bytových jednotkách. Lokalita vzniklá nově „přirozeným“ sestěhováním v roce 2000. Odhad počtu romských obyvatel cca 50 – 75 osob. **Vyskytují se zde drobné krádeže. Velkým problémem je zadlužování u firem půjčujících na vysoký úrok.**

- **Lokalita B** – Josefův, městská část vzniklá z bývalé vojenské pevnosti (Romové bydlí v rámci pevnosti i mimo ni). V této lokalitě je zaznamenána migrace Romů ze Slovenska, jedná se však jen o krátkodobé návštěvy. **V lokalitě se vyskytují krádeže, prostituce a lichva. Obyvatelé mají problémy se závislostmi (alkoholismus, narkomanie, gamblerství).**

- **Lokalita C** - Objekt původně sloužil jako pečovatelský dům. Město jej předělalo na dvoupokojové byty. Většina současných obyvatel bydlela původně v domě na náměstí. Lokalita vzniklá nově řízeným sestěhováním, odhad počtu romských obyvatel cca 150 osob. **V lokalitě se vyskytuje lichva a krádeže. Problémem je zadlužování u firem půjčujících na vysoký úrok.**

- **Lokalita D** - Lokalita vzniklá nově řízeným sestěhováním, vznikla v roce 1998. Sestěhovali se sem většinou obyvatelé zrušené ubytovny u Zemědělských staveb. **V lokalitě se vyskytují krádeže a lichva. Problémem je zadlužování u firem půjčujících na vysoký úrok.**

Do současné doby nebyly zaznamenány střety majoritní části obyvatelstva s obyvateli sociálně vyloučených lokalit.

Náchod

- **Lokalita A** - Čtyři dvouposchodové domy s byty 1+1 či 2+1. Většina bytů 4. kategorie, dva byty 2. kategorie, jedná se o slepou ulici v centru města. Kombinace dlouhodobé existence a „přirozeného“ sestěhování. Lokalita byla osídlena Romy asi před 25 lety. Pět rodin se sem přistěhovalo po revoluci. Odhad počtu romských obyvatel cca 150 osob. **Vyskytuje se zde prostituce, lichva a drobné krádeže. Výjimečně se zde objevuje i gamblerství.**

- **Lokalita B** - Čtyři staré činžovní domy, kombinace dlouhodobé existence a řízeného sestěhování. Asi polovinu z obyvatel lokality tvoří „starousedlíci“. Druhou polovinu zde během období před rokem 1989 tvořila majorita. Po revoluci sem byli sestěhováni neplatiči nájemného. Přebývají zde dlouhodobé návštěvy příbuzných ze Slovenska. Odhad počtu romských obyvatel cca 150-200 osob. **V lokalitě se vyskytuje prodej drog, lichva a drobné krádeže. Mnozí mají problémy s gamblerstvím a alkoholismem. Problém představuje zadlužování u firem půjčujících na vysoký úrok.**

- **Lokalita C** - Periferie. Lokalita se nachází u silnice na výjezdu z Náchoda směrem na Broumov za průmyslovou zónou. Kombinace dlouhodobé existence a řízeného sestěhování. Před revolucí zde bydlelo cca 50 % Romů. Po roce 1989 se majorita odstěhovala do lepších bytů a do lokality byli sestěhováni neplatiči. Odhad počtu romských obyvatel cca 150-200 osob. **V lokalitě se vyskytují drobné krádeže (jedná se většinou o krádeže v supermarketech), problémy s alkoholismem.**

V Náchodě působí Krajská organizace DSSS, předsedou je Jaroslav Drtina. Početně je však členská základna slabší, činnost je vyvíjena většinou mimo region na různých akcích a demonstracích DSSS.

Trutnov

Lokalita A - Ubytovna tvořená komplexem 12 montovaných domů. Lokalita vzniklá nově řízeným sestěhováním, Romové zde bydlí přibližně od 1998, kdy sem byli sestěhováváni z Trutnova a okolních měst (Náchod, Vrchlabí, Žacléř atd.) z důvodů neplacení nájemného. Polovina jedné budovy je určena jen dělníkům. Dochází k migraci do jiných lokalit v oblasti. Odhad počtu romských obyvatel cca 200-250 osob. **V lokalitě se vyskytuje lichva, krádeže a také gamblerství.** – Ubytovna Horal v roce 2011 ukončila činnost.

V Trutnově se během roku vyskytl problém v podobě pokusů o střet mezi Rómy a osobami z prostředí PEX, kdy zázemí hnutí PEX v Trutnově je silnější než v ostatních regionech. Tyto střety byly zažehnány společným jednáním PČR, Městského úřadu, Městské policie Trutnov a obou zúčastněných stran. Potencionální nebezpečí těchto střetů však hrozí nadále, tato situace je monitorována pracovníky SKPV OOK ÚO Trutnov.

V rámci Královéhradeckého kraje existuje ještě dalších 9 sociálně vyloučených lokalit, jedná se o lokality Dohalice, Holohlavy, Ledce (okr. Hradec Králové), Kostelec nad Orlicí, Meziměstí (Broumov), Rychnov nad Kněžnou, Třebechovice pod Orebem a Vysoké Veselí, Libáň (Jičín). Jedná se o lokality menšího významu pouze s malým počtem romských obyvatel.

- ***Výskyt dalších rizikových forem chování spojených se životem v sociálně vyloučeném prostředí, příčiny a důsledky problému (specifická pozornost tématu užívání drog).***

V průběhu roku 2011 se objevily ve dvou případech v Trutnově poznatky k možným nepokojům mezi místními Rómy a majoritní společností, k prvnímu mělo dojít v červnu 2011, kdy se mělo srotit asi 45 Rómů v Trutnově na Starém Městě, toto sročení bylo však ÚO PČR TU podchyceno, monitorováno a k žádným střetům nakonec nedošlo.

V dalším případě se jednalo o poznatek získaný přes internetový web Facebook, kdy mělo dojít v říjnu 2011 ke střetu Romů a pravicových extremistů v Trutnově. Tato informace se však nepotvrdila a tudíž ani neuskutečnila. Trutnov je zatím jedinou lokalitou, kde je situace mezi Rómy a majoritní společností neklidná.

V poslední době se objevují případy, kdy romští občané zneužívají důvěry nebo i strachu osob, které jsou omezené nebo zbavené způsobilosti k právním úkonům. „Půjčují“ si od nich peníze, které nevracejí. Protože jsou tyto občané duševně nemocní, neumějí se takovému počínání bránit a bojí se nevyhovět. Město Kostelec nad Orlicí proti tomuto nebezpečnému jevu učinilo určitá opatření, která napomohla omezit výskyt těchto případů. (vedoucí OSV Kostelec n. O.)

- ***Existence platform na úrovni kraje a obcí v oblasti prevence kriminality a rizikových forem chování (např. mezioborová spolupráce Policie ČR s dalšími zainteresovanými institucemi, tvorba lokálních strategií prevence kriminality, činnost pracovních skupin, uzavírání koordinačních dohod), role krajského koordinátora v rámci těchto iniciativ; vliv platform na bezpečnostní situaci v obci, v kraji.***

Existence koncepcí prevence kriminality na úrovni kraje a obcí

<i>Kraj</i>	<i>Existence krajské koncepce prevence kriminality (název a období, pro něž je určena)</i>	<i>Počet obcí s koncepcí prevence kriminality</i>
Královéhradecký kraj	Koncepce prevence kriminality pro období 2008 – 2010 – nyní v přípravě koncepce na další období	10

Na úrovni všech obcí s rozšířenou působností fungují pracovní skupiny, které se zabývají prevencí kriminality. Do Krajského programu prevence kriminality financovaného MVČR se aktivně zapojují města Hradec Králové, Jaroměř, Nový Bydžov, Rychnov nad Kněžnou, Kostelec nad Orlicí, Broumov, Nové město nad Metují, Náchod, letos i Dvůr Králové nad Labem. Tyto obce mají také zpracovány koncepce prevence kriminality. Kromě těchto měst s rozšířenou působností má koncepci prevence kriminality také obec Smiřice a Vysoké Veselí.

- ***Realizace projektů a programů zaměřených na snížení výskytu a recidivy kriminality, rizikových forem chování či na ochranu obětí trestně činnosti; zhodnocení jejich vlivu na bezpečnostní situaci Romů a celkově v obci, příklady dobré praxe.***

Dostupnost programu asistence pro jednání s policií a dalšími úřady v kraji v roce 2011

<i>Poskytovatel</i>	<i>Počet asistentů pro jednání s policií a dalšími úřady</i>	<i>Působnost (lokality, kde působí)</i>
Městská policie Nový Bydžov	2	Nový Bydžov
Městská policie Broumov	2	Broumov

Dostupnost programu romský mentor v kraji v roce 2011

<i>Poskytovatel</i>	<i>Počet romských mentorů</i>	<i>Působnost (lokality, kde působí)</i>
Sdružení pro probaci a mediaci v justici	2	Hradec Králové, Rychnov nad Kněžnou

- ***Spolupráce krajských koordinátorů pro romské záležitosti s krajským ředitelstvím policie ČR a se styčným důstojníkem pro menšiny, přehled aktivit realizovaných ve vzájemné spolupráci v roce 2011.***

V roce 2011 došlo na postu styčného důstojníka pro menšiny ke změně. Krajská koordinátorka s novou styčnou důstojnicí PČR spolupracuje na úrovni výměny informací.

- ***Role krajského koordinátora při řešení problému užívání drog ze strany romských uživatelů, zhodnocení spolupráce s krajským protidrogovým koordinátorem.***

Krajská koordinátorka úzce spolupracuje s protidrogovou koordinátorkou na úrovni kraje. Obě jsou členkami Komise specifické prevence a pracovní skupiny prevence kriminality. Dále úzce spolupracuje i s metodičkou primární prevence na odboru školství.

- ***Zhodnocení dostupnosti programů primární, sekundární a terciární prevence pro uživatele návykových látek z vyloučených romských lokalit.***

V kraji působí občanské sdružení Laxus, které pokrývá Královéhradecký kraj s terénními programy. Klienty podle národnosti nevidují. Romští uživatelé drog se do programů zapojují jen okrajově. V roce 2011 pokračoval Laxus ve spolupráci s Romodromem, při řešení problematiky v sociálně vyloučených lokalitách. K-centrum funguje v Hradci Králové (Laxus) a v Trutnově (RIAPS), i tyto ambulantní služby navštěvují romští uživatelé drog málo.

V roce 2010 se Laxus intenzivně věnoval romské problematice. Došlo k navázání spolupráce Terénního programu s Magistrátem města Hradec Králové při hledání možných variant terénní práce v oblasti Romské problematiky. Společně s terénní pracovníci odboru sociálních věcí a zdravotnictví byly vytipovány lokality, ve kterých byly uskutečněny společné služby v terénu. Během těchto služeb docházelo k distribuci propagačních materiálů jak v tištěné tak ústní podobě. Informace o službách pro uživatele drog obdrželo 52 osob z vytipovaných lokalit. I přesto, že se tímto způsobem nepodařilo nakontaktovat nové klienty, tato aktivita byla vnímána velmi pozitivně a v roce 2011 bylo ve spolupráci pokračováno.

Od roku 2002 je zaznamenán úbytek kontaktů s Romskou populací, zřejmě v souvislosti s úbytkem heroínu na trhu drogové scény. Tento trend i nadále pokračuje, v roce 2008 bylo z celkového počtu 217 klientů pouze 20 osob Romů (16 mužů, 4 ženy), v roce 2009 se jedná pouze o 7 osob (7 mužů, 0 žen), v roce 2010 se jedná o 16 osob (15 mužů, 1 žena)³.

8.3 Migrace Romů

- ***Migrace Romů v rámci kraje, její příčiny a důsledky; postoj veřejných institucí k tomuto problému a existence specifických opatření v této oblasti.***

Důvody migrace: ztráta bydlení, příchod rodin ze zahraničí, návštěvy ze Slovenska, návrat z pobytu v některé ze zemí západní Evropy.

V oblasti migrace Romů v kraji neexistují žádná specifická opatření. V případě, že je předem znám termín plánovaného zrušení sociálně vyloučené lokality, neziskové organizace pracující v lokalitě spolupracují se

³ Závěrečná zpráva o realizaci projektu protidrogové politiky v r. 2010 – terénní program, Laxus Královéhradecký kraj

samosprávami, případně majiteli nemovitosti a pomáhají svým klientům hledat jiné ubytování. Romské rodiny se v takovém případě stěhují málokdy za hranice kraje.

Viz. Kapitola bydlení, str. 13.

- ***Migrace Romů do zahraničí a podávání žádostí o politický azyl (existence problému v kraji; státy, kam nejčastěji Romové emigrují a příčiny jejich odchodu).***

Není zaznamenána ve větší míře. Děje se tak v ojedinělých případech. Cílová země Anglie, Kanada, Holandsko. Rodiny odcházejí za vidinou lepšího života, za příbuznými.

- ***Popis situace těch Romů, kteří se vrátili zpět do ČR, identifikace problémů, kterým po návratu čelí (orientační odhad jejich počtu, do jaké míry se jim podařilo integrovat zpět do české společnosti);***

Zajištění bydlení, práce, opětovné žádání o sociální dávky.

- ***Postoj veřejných institucí k romským domácnostem, které se vrátily zpět do ČR a jejich činnost v této oblasti (např. snaha situaci koordinovaně řešit, realizace opatření v této oblasti, příklady dobré a špatné praxe).***

Není nám známo.

9. ROZVOJ ROMSKÉ KULTURY A JAZYKA

- ***Zájem Romů o udržení si a rozvoj vlastní kultury a jazyka, (kdo je iniciátorem těchto aktivit – představitelé Romů, NNO, vzdělávací instituce, místní samospráva); zhodnocení míry naplnění jejich kulturních potřeb v kraji, identifikace překážek, které jim v tom brání.***

Více je zájem o udržení kultury a jazyka znám u skupiny Olašských Romů. Neziskové organizace pracující v sociálně vyloučených lokalitách s cílovou skupinou děti a mládež, je podporují v rozvoji romské kultury. Obecně je známo, že pokud osoby řeší existenční problémy a sociální nouzi, nemají již energii k rozvoji kulturních potřeb. Iniciátorem těchto aktivit jsou většinou NNO.

- ***Existence podpory Romů v této oblasti ze strany veřejných institucí, kraje a obcí - včlenění tématu do strategií rozvoje kraje a obcí, míra zapojení příspěvkových organizací jako jsou muzea či jiné kulturní instituce do této oblasti, dotační podpora romské kultury a jazyka ze strany kraje a obcí.***

Financování a přehled projektů na podporu romské kultury a jazyka v kraji za rok 2011

Název žadatele	Název projektu	Výše poskytnuté dotace	Region	Dotační program
Občanské sdružení SOUŽITÍ - JAROMĚŘ	ROMFEST	10 000 Kč	Jaroměř - Josefov	Podpora a rozvoj profesionálních i neprofesionálních kulturních aktivit

Občanské sdružení SOUŽITÍ - JAROMĚŘ	Den dětí v Josefově	10 000 Kč	Jaroměř - Josefov	Celoroční činnost ve volném čase dětí a mládeže
Občanské sdružení SOUŽITÍ - JAROMĚŘ	Programy primární prevence v klubu Smajlík 2011	15 000 Kč	Jaroměř - Josefov	Programy zaměřené na prevenci rizikového chování
Občanské sdružení SOUŽITÍ - JAROMĚŘ	Obnova materiálního vybavení taneční činnosti klubu Smajlík	14 000 Kč	Jaroměř - Josefov	Obnova a údržba materiálně technického vybavení
Džas dureder dživipnaha, Broumov	Celoroční sportovní akce pro děti a mládež	10 000 Kč	Broumov, Úpice, Červený Kostelec	Celoroční činnost ve volném čase dětí a mládeže
Džas dureder dživipnaha, Broumov	Mistrovství republiky Romů v malé kopané	20 000 Kč	Broumov	Pořádání masových tělovýchovných a sportovních akcí typu "sport pro všechny"
Marie Čisárová	Romský festival	10 000 Kč	Červený Kostelec	Podpora a rozvoj profesionálních i neprofesionálních kulturních aktivit
Dětský domov, ZŠ, ŠJ a ŠD	Cesta ke kořenům, patřím sem, jsem zde doma	45 000 Kč	Kostelec nad Orlicí	Hledání svých předků. Děti se vydaly po stopách svých předků do Romského muzea v Brně a další návazné aktivity.
Herák St., Lukáš	Akce pro děti, futsalový turnaj	8000 Kč	Trutnov	Finanční podpora volnočasových a sportovních aktivit

- ***Dostupnost výuky romského jazyka, dostupnost výuky oboru romistika v kraji, identifikace úspěšných projektů a příkladů dobré praxe v této oblasti.***

Výuka romistiky v kraji není. Terénní pracovnice Magistrátu Hradce Králové Iveta Kokyová docházela učit pracovníky KC Amaro Phurd romštinu. Publikuje také své povídky a básně v romštině a spolupracuje s Českým Rozhlasem na romském vysílání.

Zpracovala: Mgr. Martina Smudková
Dne: 28. 3. 2012